

ศักยภาพของนิสิตสาขาการตลาดที่ออกปฏิบัติงานสหกิจศึกษา

POTENTIAL OF MARKETING STUDENTS TAKING COOPERATIVE EDUCATION

ธนภณ นิธิเชาวกุล

TANAPHON NITICHAOWAKUL

กীরติกร พุฒิวิญญู

KEERATIKORN PUTTIWINYU

วันทนา ยังยืน

WANTANA YANGYUEN

คณะการจัดการและการท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยบูรพา

FACULTY OF MANAGEMENT AND TOURISM, BURAPHA UNIVERSITY

จังหวัดชลบุรี

CHONBURI PROVINCE

รับต้นฉบับ : 1 สิงหาคม 2562 / ปรับแก้ไข : 27 สิงหาคม 2562 / รับลงตีพิมพ์ : 30 สิงหาคม 2562

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาศักยภาพของนิสิตสาขาการตลาดที่ออกปฏิบัติงานสหกิจศึกษา 2) ศึกษาความพร้อมของนิสิตสาขาการตลาดในการเข้าสู่ตลาดแรงงานหลังจบการศึกษา ประชากรในการวิจัย คือ หัวหน้างาน หรือพนักงานที่ปรึกษา หรือพี่เลี้ยงของนิสิตที่ได้รับมอบหมายจากทางสถานประกอบการให้เป็นผู้ดูแลนิสิต ขณะปฏิบัติงานสหกิจศึกษาเป็นผู้ประเมินนิสิตสาขาการตลาด คณะการจัดการและการท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยบูรพา ที่ออกปฏิบัติงานสหกิจศึกษาตลอดระยะเวลา 6 เดือน ในสถานประกอบการ ประกอบด้วย นิสิตชั้นปีที่ 4 รหัส 57 และรหัส 58 จำนวน 199 คน และทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ประกอบด้วย การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการศึกษาวิจัย พบว่า นิสิตที่ออกปฏิบัติงานสหกิจศึกษาสาขาการตลาด ตลอดระยะเวลา 6 เดือน มีศักยภาพ ในปฏิบัติงานดีขึ้นตามลำดับซึ่งในภาพรวมของการออกปฏิบัติงานสหกิจศึกษาสาขาการตลาด พบว่า นิสิตมีศักยภาพ ในปฏิบัติงานอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนในรายด้านนั้น ด้านศักยภาพของบุคคลเป็นเรื่องที่นิสิตต้องพัฒนา และ จากการประเมินความพร้อมของในการเข้าสู่ตลาดแรงงานของนิสิตหลังจบการศึกษา พบว่า นิสิตสาขาการตลาด มีความพร้อมของในการเข้าสู่ตลาดแรงงานหลังจบการศึกษามีอยู่ในระดับมากที่สุด อย่างไรก็ตาม จากผลการศึกษานิสิตอาจต้องใช้เวลาในการปรับตัวเข้ากับสถานประกอบการ รวมถึงการได้รับโอกาสการทำงานที่มีความท้าทาย ความสามารถในระดับหนึ่ง ส่วนทางสาขาการตลาดควรกระตุ้นให้นิสิตเกิดการคิด วิเคราะห์ สังเคราะห์และการตัดสินใจ รวมถึงการประยุกต์ใช้และบูรณาการความรู้และประสบการณ์ รวมถึงเครือข่ายที่ได้จากการปฏิบัติงานสหกิจศึกษา มาใช้ให้เกิดประโยชน์ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อนิสิตในการทำงานและผู้ประกอบการภายหลังจากการศึกษา

คำสำคัญ : ศักยภาพ, การตลาด, สหกิจศึกษา, สถานประกอบการ

ABSTRACT

The purposes of this study were 1) to examine the potential of the students taking cooperative education, and 2) to determine the preparedness for work of the students after graduation. Population consisted of chiefs/advisors/mentor staffs at the workplaces. The assessors were 199 senior students (registered into Burapha University in 2014 and 2015) of Faculty of Management and Tourism, Burapha University who were taking 6-month cooperative education. Descriptive statistics used for data analysis were frequency, percentage, mean, and standard deviation.

The findings revealed that the student's potential gradually improved. The overall potential of the students was in the highest level. Students' potential of performance was rated highest level. In terms of individual potential was the element needed to be improved. The preparedness assessment revealed that the preparedness was in the highest level. However, students needed more time to adjust themselves into workplace. They needed opportunity to have a try on more challenging jobs. The lecturers needed to stimulate the students to acquire abilities of critical thinking, analysis, synthesis, determination, implementation and integration of knowledge and experience. The lecturers also had to make the students realize the importance of network obtained from cooperative education which would be beneficial for their future career.

Keywords : Potential, Marketing, Cooperative education, Establishment

บทนำ

สหกิจศึกษา (Cooperative education) สาขาการตลาด คณะการจัดการและการท่องเที่ยว ความต้องการพัฒนานิสิตให้มีศักยภาพสามารถรองรับความต้องการของผู้ประกอบการรวมถึงเป็นการเพิ่มพูนความรู้ ประสบการณ์ และเรียนรู้การอยู่ร่วมกับสังคมในยุคปัจจุบันให้กับนิสิต รวมถึงเป็นการสร้างโอกาสในการได้งานทำหลังจบการศึกษาให้กับนิสิตและยังส่งผลดีกับสถานประกอบการที่จะได้บุคลากรที่มีความรู้ความสามารถและมีความคุ้นเคยกับระบบการทำงานของสถานประกอบการนั้น ๆ เข้าทำงานโดยไม่ต้องเข้าไปเรียนรู้ระบบงานใหม่ ด้วยเหตุนี้เอง สาขาการตลาดจึงได้เพิ่มระยะเวลาในการออกสหกิจศึกษาจาก 4 เดือน เป็นระยะเวลา 6 เดือน โดยนำแนวคิดการผสมผสานระหว่างการเรียนกับการปฏิบัติงานจริง (Work integrated Learning : WIL) มาใช้เพื่อให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ ที่มีเป้าหมายการพัฒนาที่สำคัญเพื่อพัฒนาคนในทุกมิติและในทุกช่วงวัยให้เป็นคนดี เก่ง และมีคุณภาพ มีความพร้อมทั้งกาย ใจ สติปัญญา มีพัฒนาการที่รอบด้าน และมีสุขภาวะที่ดีในทุกช่วงวัย มีจิตสาธารณะ รับผิดชอบต่อสังคมและผู้อื่น มียัศลัก อดออม โอบอ้อมอารี มีวินัย รักษาศีลธรรม และเป็นพลเมืองดีของชาติ มีหลักคิด ที่ถูกต้อง มีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 (Office of the National Economic and Social Development Board, 2018, pp. 8-9) และเพื่อให้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ “ขุมปัญญาตะวันออก เพื่ออนาคตของแผ่นดิน” (Wisdom of the East for the Future of the Nation) ของมหาวิทยาลัยบูรพา รวมถึงการผลิตบัณฑิตให้เป็นไปตามมาตรฐานผลการเรียนรู้ที่คณะกรรมการการอุดมศึกษา

กำหนด (Office of the Higher Education Commission, 2009, p. 2) ซึ่งคุณลักษณะของนักศึกษาที่สถานประกอบการต้องการด้านทัศนคติและพฤติกรรม ความซื่อสัตย์สุจริต ความรับผิดชอบในหน้าที่และงานที่มอบหมายและการตรงต่อเวลา ร่องลงมา คือ ด้านทักษะและคุณลักษณะด้านความรู้ของนักศึกษา ซึ่งแสดงให้เห็นถึงคุณลักษณะที่สถานประกอบการให้ความสำคัญในการรับนิสิตเข้าปฏิบัติงานในสถานประกอบการ (Asavapromthada, Jantiva, & Cheevapruk, 2009, pp. 97-107) สอดคล้องกับ Choteklang (2008, pp. 83-87) ที่พบว่า คุณลักษณะของผู้สำเร็จการศึกษา ระดับปริญญาตรี สาขาการตลาดที่หน่วยฝึกงานพึงประสงค์ ได้แก่ ด้านความรู้ ความสามารถและทักษะวิชาชีพ ด้านความรู้และความสามารถพิเศษ ด้านบุคลิกภาพ และด้านคุณธรรม จริยธรรม และการมีวินัย จากที่กล่าวมาข้างต้น สามารถสรุปเป็นคุณลักษณะของนิสิตที่สถานประกอบการมีต้องการออกเป็น 4 ด้าน กล่าวคือ ความสำเร็จของงาน ความรอบรู้ในงาน ศักยภาพของบุคคล และพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับงาน

ดังนั้น การเตรียมความพร้อมของนิสิตให้สามารถแสดงศักยภาพ ความรู้ ความสามารถและการมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงานในสถานประกอบการ รวมถึงเพื่อเป็นการสำรวจตนเองถึงสิ่งที่นิสิตควรศึกษาหาความรู้เพื่อเติมเพื่อแก้ไขจุดอ่อนของตนเองก่อนจบการศึกษา ด้วยการเรียนรู้จากประสบการณ์ในการทำงาน รวมถึงเพิ่มโอกาสในการได้ทำงานของนิสิต จากที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงได้นำแนวคิดในการประเมินการทำงานมาใช้ในการประเมินนิสิตสาขาการตลาดที่ออกปฏิบัติงานสหกิจศึกษาเพื่อให้ได้ข้อมูลศักยภาพของนิสิตสาขาการตลาดที่ออกปฏิบัติงานสหกิจศึกษาที่แท้จริง และความพร้อมของนิสิตสาขาการตลาดในการเข้าสู่ตลาดแรงงานหลังจบการศึกษา รวมถึงใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนาศักยภาพ ความรู้และความสามารถของนิสิตก่อนการออกปฏิบัติงานสหกิจศึกษาในสถานประกอบการ

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาศักยภาพของนิสิตสาขาการตลาดที่ออกปฏิบัติงานสหกิจศึกษา
2. เพื่อศึกษาความพร้อมของนิสิตสาขาการตลาดในการเข้าสู่ตลาดแรงงานหลังจบการศึกษา

ประโยชน์การวิจัย

1. สาขาการตลาดทราบถึงพัฒนาการของนิสิตสาขาการตลาดที่ออกปฏิบัติงานสหกิจศึกษาในของสถานประกอบการ
2. สาขาการตลาดและนิสิตสามารถร่วมกันวางแผนในการพัฒนาศักยภาพ ความรู้และความสามารถของนิสิตก่อนการออกปฏิบัติงานสหกิจศึกษาในสถานประกอบการได้อย่างเหมาะสม
3. สถานประกอบการที่รับนิสิตเข้าปฏิบัติงานจะได้นิตศักยภาพ ความรู้และความสามารถตรงกับความต้องการเข้าทำงาน

การทบทวนวรรณกรรม

แผนยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561-2580 การพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ ว่ามีเป้าหมายการพัฒนาที่สำคัญเพื่อพัฒนาคนในทุกมิติและในทุกช่วงวัยให้เป็นคนดี เก่ง และมีคุณภาพ โดยคนไทยมีความพร้อมทั้งกาย ใจ สติปัญญา มีพัฒนาการที่รอบด้าน และมีสุขภาวะที่ดีในทุกช่วงวัย มีจิตสาธารณะ รับผิดชอบต่อสังคม และผู้อื่น มัธยัสถ์ อดออม โอบอ้อมอารี มีวินัย รักชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ เป็นพลเมืองดีของชาติ มีหลักคิดที่ถูกต้อง มีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 มีทักษะสื่อสารภาษาอังกฤษและภาษาที่ 3 และอนุรักษ์ภาษาท้องถิ่น มีนิสัยรักการเรียนรู้

และการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องตลอด ชีวิต สู่การเป็นคนไทยที่มีทักษะสูง เป็นนวัตกรรม นักคิด ผู้ประกอบการ เกษตรกรยุคใหม่ และอื่น ๆ โดยมีสัมมาชีพตามความถนัดของตนเอง (Office of the National Economic and Social Development Board, 2018, pp. 8-9) กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2552 มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนานิสิตให้มีด้านคุณธรรม จริยธรรม ความรู้ ทักษะทางปัญญา ทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และความรับผิดชอบ และทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ดังนั้น การพัฒนานิสิตนอกเหนือจากการเรียนการสอนตามปกติในชั้นเรียนแล้ว กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาวิชานั้น ๆ ก็มีความจำเ็น รวมถึงการให้นิสิตได้ออกปฏิบัติงานสหกิจศึกษา หรือการผสมผสานระหว่างการเรียนรู้กับการปฏิบัติงานจริง (Work integrated Learning : WIL) จะให้นิสิตสามารถพัฒนาศักยภาพของตนเองได้และจบไปเป็นบัณฑิตที่มีคุณภาพ และเป็นที่ต้องการของสถานประกอบการ ซึ่งจะสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้าง ศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ ซึ่งผู้วิจัยได้นำมาประยุกต์ใช้สำหรับการเตรียมตัวเพื่อออกปฏิบัติงานสหกิจศึกษาของนิสิต สาขาการตลาดให้ลักษณะที่พึงประสงค์ที่จะสามารถมีชีวิตอยู่ได้ในสังคมอย่างมีความสุข และประสบความสำเร็จ ไม่ถูกกระแสการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ทำให้เกิดความสับสนในการดำเนินชีวิต (Office of the Higher Education Commission, 2009, p. 2) นอกจากนี้ จากแนวทางดังกล่าวยังสามารถใช้เป็นแนวทางในการกำหนดคุณลักษณะ ที่หน่วยงานพึงประสงค์สำหรับนิสิตฝึกงาน รวมไปถึงการรับบุคลากรเข้าทำงาน

อย่างไรก็ตาม นิสิตที่ออกปฏิบัติงานสหกิจศึกษาจะต้องเป็นผู้ที่นำเชื่อถือและไว้วางใจได้ในด้านการงาน สามารถดูแลติดตามงานจนงานนั้นสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี รวมถึงการประสานงานกับเพื่อนร่วมงานทั้งภายใน และภายนอกแผนก มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อนร่วมงาน รวมถึงพฤติกรรมการแสดงออกถึงความรับผิดชอบ ต่อการทำงาน และจรรยาบรรณเป็นหลัก รวมถึงการประพฤติตนตามระเบียบวินัยของสำนักงานฯ ระเบียบมหาวิทยาลัย และการมาทำงานสม่ำเสมอตรงต่อเวลาในการทำงาน ซึ่งสิ่งเหล่านี้นิสิตจะได้ฝึกฝนจากประสบการณ์ที่ได้จาก การปฏิบัติงานจริงและประสบการณ์เหล่านี้จะเพิ่มพูนขึ้นจนนิสิตเป็นที่ยอมรับขององค์กรนั้นและจบการศึกษา ไปเป็นบัณฑิตที่มีคุณภาพ (Radiant, 2002, pp. 105-107; Suwannawe, 2002, pp. 54-56) นอกจากนี้ ความคิดเห็น ของผู้บริหาร หัวหน้าหน่วยงานหรือสถานประกอบการเกี่ยวกับความเป็นไปได้ในการจัดการศึกษาแบบสหกิจศึกษา ได้แสดงความคิดเห็นว่า สถานประกอบการมีนโยบายในการสนับสนุนการดำเนินงานสหกิจศึกษา และผู้บริหาร ในสถานประกอบการให้ความสำคัญต่อการเข้าร่วมโครงการสหกิจศึกษา (Mitpang & Dononbao, 2013, p. 70) สอดคล้องกับผลการศึกษาเกี่ยวกับคุณลักษณะของคนไทยที่พึงประสงค์ในสองทศวรรษหน้า ประกอบด้วย มิติด้านร่างกาย มิติด้านจิตใจ มิติด้านความรู้ มิติด้านทักษะความสามารถ และมิติด้านลักษณะชีวิต ซึ่งผู้สอนจำเป็นต้องบูรณาการ ศาสตร์ต่าง ๆ เข้าด้วยกัน ซึ่งการบูรณาการดังกล่าวจะช่วยให้ นิสิตมีศักยภาพและความสามารถที่จะไปแข่ง ในตลาดแรงงาน ณ ปัจจุบันที่สมรรถนะของบุคลากรต้องเรียนรู้ตลอดเวลาและเน้นสมรรถนะในการปฏิบัติงาน (Makhasiranon, 2010, p. 51) สอดคล้องกับสถานประกอบการต้องการบัณฑิตที่มีความพร้อมในการทำงาน หลังจากสำเร็จการศึกษา มีความรู้ด้านสายวิชาชีพ มีความสามารถในการคิดเชิงระบบ การคิดต่อยอด และมีความรับผิดชอบ ในงาน ตลอดจนมีความรู้ด้านภาษาอังกฤษ ภาษาอื่น ๆ และการใช้ คอมพิวเตอร์ ส่วนแนวทางการพัฒนาบัณฑิต สถานประกอบการมีความคิดเห็นว่าการฝึกภาคปฏิบัติทางวิชาชีพมีความสำคัญ และการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียน ต้องเน้นฝึกให้นักศึกษาสามารถประยุกต์ใช้ทฤษฎีผ่านกิจกรรมต่าง ๆ เช่น สถานการณ์ จำลอง และการทำโครงการ (Luekitinan, Nontasak, & Saosaweang, 2015, pp. 105-121) สอดคล้องกับการประเมินระดับความสามารถ ด้านการคิดสร้างสรรค์ของนักศึกษาไทยในภาพรวมมีตัวแปรสำคัญที่ส่งผลต่อการจำแนกประเภท พบว่า มีคุณภาพ

การจัดการศึกษา การยอมรับความคิดเห็นผู้อื่น ความคิดริเริ่ม ระดับการศึกษาผู้ปกครอง ความชัดเจนของนโยบาย ภาวะผู้นำของผู้บริหาร รายได้ผู้ปกครอง ความคิดยืดหยุ่น เพศ ความคิดละเอียดลออ สมรรถนะของมหาวิทยาลัย การวิเคราะห์ การประเมินผลและความคิดคล่องแคล่ว ดังนั้น การเรียนการสอนต้องมีกิจกรรมให้ฝึกฝนได้ทำแทน การนั่งฟังบรรยายเพียงอย่างเดียว ซึ่งจะส่งผลให้ฝึกฝนได้พัฒนาทั้ง ทักษะด้านความรู้ (Hard skills) และทักษะด้านอารมณ์ (Soft skills) ซึ่งถือว่าสำคัญมากต่อชีวิตการทำงาน และเป็นที่ต้องการของตลาดแรงงานโลก (Kerduang, Chantasom, Kerdwichai, & SasitornSaowapa, 2014, pp. 48-59)

จากที่กล่าวมาข้างต้น การที่ส่งนิสิตสหกิจศึกษาเข้าปฏิบัติงานในสถานประกอบการมีเป้าประสงค์เพื่อให้นิสิต เกิดการพัฒนาตนเองและเรียนรู้จากประสบการณ์ที่ได้จากการปฏิบัติงานจริงและสามารถนำความรู้ที่ได้จากการเรียน มาประยุกต์เข้ากับงานที่ได้รับมอบหมาย ซึ่งผลของการเรียนรู้ด้วยตนเองจะแสดงออกมาในลักษณะของความสามารถ ในการปฏิบัติงาน คุณภาพของงานที่ปฏิบัติเสร็จ ปริมาณงานที่ปฏิบัติเสร็จ ความรวดเร็วในการปฏิบัติงาน ความคิดริเริ่ม ความสามารถที่จะทำงานได้โดยอิสระ มนุษย์สัมพันธ์ การตรงต่อเวลาหรือรักษาเวลา และการแสดงออกซึ่งความคิดเห็น ทั้งการเขียนเป็นลายลักษณ์อักษร และการพูดด้วยวาจา สอดคล้องกับ Benjarattananon (2017, pp. 184-194) ที่พบว่า ด้านความรู้ความสามารถและทักษะในการปฏิบัติงานที่ผู้ดูแลนักศึกษามีความพึงพอใจสูงสุด คือ เรื่องความตั้งใจ ในการทำงานให้เกิดประสิทธิภาพ ความสามารถในการพัฒนาตนเองในการทำงาน การมีแนวคิดที่ทันสมัย ทันเหตุการณ์ และความสามารถในการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้อย่างมีประสิทธิภาพตามลำดับ ด้านบุคลิกภาพและมนุษยสัมพันธ์ ได้แก่ ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และมีน้ำใจในการช่วยเหลือผู้อื่นและความมีอัธยาศัยดี ความประพฤติและมารยาท ความอ่อนน้อมถ่อมตน การปรับตัวให้เข้ากับสังคม และความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้อื่น มีคุณธรรมจริยธรรม และเจตคติต่อการทำงาน สอดคล้องกับผลการวิจัยความต้องการบุคลากรด้านการตลาดของสถานประกอบการ พบว่า สถานประกอบการส่วนใหญ่เห็นว่าคุณสมบัติสำคัญของพนักงานด้านการตลาดอันเป็นที่ต้องการของสถาน ประกอบการในระดับผู้บริหารการตลาดควรเป็นผู้มีวิสัยทัศน์ มีความรู้ด้านการตลาด และมีความเป็นผู้นำ เชื่อมั่น ในตนเอง ส่วนพนักงานระดับปฏิบัติการควรมีความรู้ความสามารถด้านการตลาด มีความรู้ด้านการประยุกต์ใช้ คอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีใหม่ ๆ มีความคิดสร้างสรรค์ และมีความรับผิดชอบ (Watthanasin & Pusamlee, 2011, pp. 89-90)

อย่างไรก็ตาม จากการศึกษาของ Rerksompoch (2010, p. 123) พบว่า นายจ้างมีความพึงพอใจต่อบัณฑิต ทั้งด้านความรู้ ความสามารถทางวิชาการตามลักษณะงาน ด้านความสามารถพื้นฐานที่ส่งผลต่อการทำงาน และด้านคุณธรรม จริยธรรมและจรรยาบรรณในวิชาชีพ ส่วนเรื่องที่ได้รับมีความพึงพอใจมากกว่าเรื่องอื่น คือ ความซื่อสัตย์ สุจริต และความสุภาพ อ่อนน้อมถ่อมตน มีสัมมาคารวะ ความรับผิดชอบต่อหน้าที่ ความสามารถในการคิด วิเคราะห์และแก้ปัญหาได้ (Rerksompoch, 2010, p. 123) ดังนั้น การบูรณาการรายวิชาต่าง ๆ ที่สอนให้กับนิสิต สาขาการตลาดทั้งก่อนและหลังออกปฏิบัติงานสหกิจศึกษาของนิสิตก็เป็นสิ่งจำเป็นเพื่อให้นิสิตสาขาการตลาด สามารถคิดและวิเคราะห์รวมถึงการแก้ไขปัญหาได้ หรือสามารถนำแนวคิดและทฤษฎีมาประยุกต์ใช้ในการงาน ที่ได้รับมอบหมายผสมผสานกับแนวคิดที่ทันสมัย ทันเหตุการณ์ จะช่วยให้พนักงานที่ปรึกษาหรือพี่เลี้ยงมีทัศนคติ ทางบวกต่อการรับนิสิตสหกิจศึกษาแทนการคิดว่าเป็นภาระ (Eames & Richard, 2010, pp. 180-196)

จากที่กล่าวมา ผู้วิจัยจึงสรุปได้เป็นประเด็นสำคัญในที่นี้ได้ว่า การที่นิสิตได้ออกปฏิบัติงานในสถาน ประกอบการจะให้นิสิตสามารถค้นพบศักยภาพและความสามารถของตนเองซึ่งกล่าวได้ว่านิสิตได้รับโอกาส ในการพัฒนาตนเองและนำองค์ความรู้จากภาคทฤษฎีมาประยุกต์ใช้ รวมถึงรู้จักกับบทบาทหน้าที่ของพนักงานในองค์กร

หรือหน้าที่ของนักการตลาดที่ดี นอกจากนี้ ยังจะทำให้บัณฑิตเรียนรู้ที่จะปรับตัวให้เข้ากับสังคมของการทำงานสมัยใหม่ รวมถึงการพัฒนาตนเองเพื่อให้เข้าไปเป็นที่ยอมรับและเข้าไปส่วนหนึ่งขององค์กรนั้น ๆ อย่างไรก็ตาม ในส่วนของสถานประกอบการเองก็มีความต้องการที่รับนิสิตเข้าปฏิบัติงานและต่อยอดด้วยการรับเข้าเป็นพนักงานต่อไปในอนาคต ซึ่งจากจุดนี้เองที่สะท้อนให้เห็นถึงด้านความสำเร็จของงาน ความรอบรู้ในงาน ศักยภาพของบุคคล และพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับงาน ซึ่งเป็นความต้องการของนิสิตและสถานประกอบการที่เป็นแรงจูงใจต่อกระบวนการเรียนรู้ของนิสิตในระหว่างการฝึกปฏิบัติงานสถานการณ์จริง

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณโดยผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบประเมินการทำงาน โดยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลกระทำในช่วงเดือนมิถุนายน พ.ศ. 2560 ถึง พฤศจิกายน พ.ศ. 2560 และในช่วงเดือนมิถุนายน พ.ศ. 2561 ถึง พฤศจิกายน พ.ศ. 2561 เป็นระยะเวลา 2 ปี โดยประชากรในการศึกษาวิจัย คือ หัวหน้างานหรือพี่เลี้ยงที่ได้รับมอบหมายจากทางบริษัทเป็นผู้ประเมินนิสิตทุกวันตลอดระยะเวลาออกปฏิบัติงานสหกิจศึกษา ในสถานประกอบการเป็นระยะเวลา 6 เดือน โดยใช้แบบประเมินการทำงานที่ได้พัฒนาจากแบบประเมินการปฏิบัติงานสหกิจศึกษาร่วมกับแบบประเมินการผ่านงานของพนักงานของทางบริษัท ทำประเมินการทำงานของนิสิตชั้นปีที่ 4 รหัส 57 ในภาคเรียนที่ 1 /2560 จำนวน 95 คน และรหัส 58 ในภาคเรียนที่ 1/2561 จำนวน 104 คน รวมนิสิตที่ออกปฏิบัติงานสหกิจศึกษา จำนวน 199 คน

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) จากแบบประเมินที่ผ่านการคัดเลือก โดยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์ (Alpha-coefficient) วิธีการคำนวณจะใช้วิธีการของ Cronbach's Alpha และค่า ที่ได้จากการเก็บแบบประเมินเท่ากับ 0.88 จะแสดงถึงระดับของความเชื่อมั่นของแบบประเมินโดยจะมีค่าระหว่าง 0 ถึง 1 โดยค่าใกล้เคียงกับ 1 มากแสดงว่าแบบประเมินมีความเชื่อถือได้มาก (Aaker, Kumar, & Day, 2007, p. 396) และตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ของแบบประเมิน ทำการลงรหัสเพื่อประมวลผล โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ ซึ่งสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ประกอบด้วย การหาค่าเฉลี่ย (Mean) การหาค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) เพื่อแปลความหมายของข้อมูลต่าง ๆ (Phongwichai, 2009, p. 147)

ตารางที่ 1 ค่าความเชื่อมั่นของแบบประเมิน

ศักยภาพของนิสิตสาขาการตลาดที่ออกปฏิบัติงานสหกิจศึกษา	ค่าความเชื่อมั่น (Reliability)
ความสำเร็จของงาน	0.81
ความรอบรู้ในงาน	0.69
ศักยภาพของบุคคล	0.77
พฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับงาน	0.74
ภาพรวมค่าความเชื่อมั่นของแบบประเมินทั้งฉบับ	0.88

ผลการวิจัย

ผลการศึกษาศักยภาพของนิสิตสาขาการตลาดที่ออกปฏิบัติงานสหกิจศึกษา แสดงดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ภาพรวมของศักยภาพของนิสิตสาขาการตลาดที่ออกปฏิบัติงานสหกิจศึกษา

หัวข้อการประเมิน	รหัส 57(N=95)			รหัส 58 (N=104)		
	มิถุนายน-พฤศจิกายน 2560			มิถุนายน-พฤศจิกายน 2561		
	SD	$\bar{X}$	แปลผล	SD	$\bar{X}$	แปลผล
ความสำเร็จของงาน (Job Accomplishment)	0.499	4.54	มากที่สุด	0.517	4.55	มากที่สุด
ความรู้รอบรู้ในงาน (Job Knowledge)	0.476	4.59	มากที่สุด	0.718	4.51	มากที่สุด
ศักยภาพของบุคคล (Potential)	0.561	4.41	มากที่สุด	0.713	4.45	มากที่สุด
พฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับงาน (Job Behavior)	0.384	4.65	มากที่สุด	0.350	4.75	มากที่สุด

จากตารางที่ 2 ภาพรวมของศักยภาพของนิสิตสาขาการตลาดที่ออกปฏิบัติงานสหกิจศึกษา พบว่า นิสิตที่ออกปฏิบัติงานสหกิจศึกษาสาขาการตลาด ตลอดระยะเวลา 6 เดือน นิสิตรหัส 57 (N=95) มีศักยภาพในการปฏิบัติงานสหกิจศึกษาระหว่างเดือนมิถุนายน-พฤศจิกายน 2560 มีศักยภาพในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับ มากที่สุดทุกด้าน โดยด้านพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับงาน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.65 ด้านความรู้รอบรู้ในงาน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.59 ด้านความสำเร็จของงาน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.54 และศักยภาพของบุคคล มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.41 ตามลำดับ ส่วนนิสิตรหัส 58 (N=104) มีศักยภาพในการปฏิบัติงานสหกิจศึกษาระหว่างเดือนมิถุนายน-พฤศจิกายน 2561 มีศักยภาพในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับ มากที่สุดทุกด้าน โดยด้านพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับงาน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.75 ด้านความสำเร็จของงาน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.5 ด้านความรู้รอบรู้ในงาน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.51 และศักยภาพของบุคคล มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.44 ตามลำดับ

ผลการศึกษาความพร้อมของนิสิตสาขาการตลาดในการเข้าสู่ตลาดแรงงานหลังจบการศึกษา

ตารางที่ 3 ความพร้อมในการเข้าสู่ตลาดแรงงานของนิสิตภายหลังจบการศึกษา

ความพร้อมของในการเข้าสู่ตลาดแรงงานของนิสิตสาขาการตลาดหลังจบการศึกษา	SD	$\bar{X}$	แปลผล
ความสำเร็จของงาน	0.361	4.54	มากที่สุด
ความรู้รอบรู้ในงาน	0.365	4.55	มากที่สุด
ศักยภาพของบุคคล	0.423	4.44	มากที่สุด
พฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับงาน	0.283	4.63	มากที่สุด
ภาพรวม	0.318	4.54	มากที่สุด

จากตารางที่ 3 การประเมินของหัวหน้างาน หรือพนักงานที่ปรึกษา หรือพี่เลี้ยงของนิสิตที่ได้รับมอบหมายจากทางสถานประกอบการให้เป็นผู้ดูแลนิสิตขณะปฏิบัติงานสหกิจศึกษาในประเด็นความพร้อมของในการเข้าสู่ตลาดแรงงานของนิสิตหลังจบการศึกษา ซึ่งพบว่า นิสิตสาขาการตลาดมีความพร้อมของในการเข้าสู่ตลาดแรงงานหลังจบการศึกษา อยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย 4.54

อภิปรายผล

การศึกษาเรื่อง ศักยภาพของนิสิตสาขาการตลาดที่ออกปฏิบัติงานสหกิจศึกษา ผู้วิจัยไปพบประเด็นสำคัญ ๆ ที่ส่งผลต่อการพัฒนาศักยภาพของนิสิตสาขาการตลาด กล่าวคือ นิสิตมีความรู้และความสามารถเพียงพอรองรับความต้องการของสถานประกอบการ แต่ควรเพิ่มเติมเรื่องของการบูรณาการองค์ความรู้กับการทำงาน ด้วยการลงมือปฏิบัติหรือเรียนรู้จากประสบการณ์จริง ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยเกี่ยวกับคุณลักษณะของคนไทยที่พึงประสงค์ ในสองทศวรรษหน้า ประกอบด้วยมิติด้านร่างกาย มิติด้านจิตใจ มิติด้านความรู้ มิติด้านทักษะความสามารถ และมิติด้านลักษณะชีวิต ซึ่งผู้สอนจำเป็นต้องบูรณาการศาสตร์ต่าง ๆ เข้าด้วยกัน ซึ่งการพัฒนาดังกล่าวจะช่วยให้นิสิตมีศักยภาพและความสามารถที่จะไปแข่งในตลาดแรงงานในสภาวะแวดล้อม ณ ปัจจุบันที่นิสิตต้องพัฒนาขีดสมรรถนะของบุคลากรที่ต้องเรียนรู้ตลอดเวลาและเน้นสมรรถนะในการปฏิบัติงาน (Makhasiranon, 2010, p. 51)

ดังนั้น การส่งนิสิตเข้าปฏิบัติงานในสถานประกอบการเพื่อให้เห็นสภาพของการทำงานจริงนั้นเป็นสิ่งที่ดี และจากผลการวิจัยยังสนับสนุนให้จัดรายวิชาสหกิจศึกษาไว้ในหลักสูตรของสาขาการตลาดเนื่องจากผลการศึกษาจะเห็นถึงการพัฒนานตนเองของนิสิตในทางที่ดีขึ้นซึ่งผลการวิจัยสอดคล้องกับ Luekitinan, Nontasak, and Saosaweang (2015, pp. 105-121) สถานประกอบการต้องการบัณฑิตที่มีความพร้อมในการทำงานหลังจากสำเร็จการศึกษา มีความรู้ตามสายวิชาชีพ มีความสามารถในการคิดเชิงระบบ การคิดต่อยอด และมีความรับผิดชอบในงาน ตลอดจนมีความรู้ด้านภาษาอังกฤษ ภาษาอื่น ๆ และการใช้คอมพิวเตอร์ ส่วนแนวทางการพัฒนาบัณฑิต สถานประกอบการมีความคิดเห็นว่าการฝึกภาคปฏิบัติทางวิชาชีพมีความสำคัญ และการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียนต้องเน้นฝึกให้นักศึกษาสามารถประยุกต์ใช้ทฤษฎีผ่านกิจกรรมต่าง ๆ เช่น สถานการณ์ จำลอง และการทำโครงการ

นอกจากที่กล่าวมาข้างต้น การบูรณาการรายวิชาต่าง ๆ ที่สอนให้กับนิสิตสาขาการตลาดทั้งก่อนและหลังออกปฏิบัติงานสหกิจศึกษาของนิสิตก็เป็นสิ่งจำเป็นเพื่อให้บัณฑิตสาขาการตลาดสามารถคิดและวิเคราะห์รวมถึงการแก้ไขปัญหาได้ หรือสามารถนำแนวคิดและทฤษฎีมาประยุกต์ใช้ในการงานที่ได้รับมอบหมายผสมผสานกับแนวคิดที่ทันสมัย ทันเหตุการณ์ จะช่วยให้พนักงานที่ปรึกษาหรือพี่เลี้ยงมีทัศนคติทางบวกต่อการรับนิสิตสหกิจศึกษา แทนการคิดว่าเป็นภาระ (Benjarattananon, 2017, pp. 184-194; Eames & Richard, 2010, pp. 180-196) ซึ่งจากที่กล่าวมาข้างต้น สอดคล้องกับผลการศึกษาของ Mitpang and Dononbao (2013, p. 70) ซึ่งส่วนผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นของผู้บริหาร หัวหน้าหน่วยงานหรือสถานประกอบการเกี่ยวกับความเป็นไปได้ในการจัดการศึกษาแบบสหกิจศึกษา ได้แสดงความคิดเห็นว่า สถานประกอบการมีนโยบายในการสนับสนุนการดำเนินงานสหกิจศึกษา และผู้บริหารในสถานประกอบการให้ความสำคัญต่อการเข้าร่วมโครงการสหกิจศึกษา

อย่างไรก็ตาม สถานประกอบการส่วนใหญ่เห็นว่าคุณสมบัติสำคัญของนิสิตด้านการตลาดเป็นสิ่งที่ต้องการของสถานประกอบการ นิสิตต้องมีวิสัยทัศน์ มีความรู้ด้านการตลาด และมีความเป็นผู้นำ เชื่อมั่นในตนเอง มีความรู้ความสามารถด้านการตลาด มีความรู้ด้านการประยุกต์ใช้คอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีใหม่ ๆ มีความคิดสร้างสรรค์ และมีความรับผิดชอบ โดยเน้นให้เนื้อหาให้มีความทันสมัยมากขึ้น และเน้นการฝึกปฏิบัติ ปรับปรุงรายวิชาในกลุ่มวิชาภาษาอังกฤษ และเพิ่มทักษะทั้งการฟัง พูด อ่าน เขียน ให้มากขึ้น รวมทั้งสนับสนุนให้นักศึกษาเลือกเรียนรายวิชาเลือกที่เกี่ยวข้อง (Watthanasin & Pusamlee, 2011, pp. 89-90) ซึ่งการพัฒนาดังกล่าวเป็นการวางแผนพัฒนาอาชีพให้ตรงกับศักยภาพของนิสิตสาขาการตลาด และการได้งานทำของนิสิตซึ่งสอดคล้องกับ Rerksompoth (2010, p. 123) พบว่า นายจ้างมีความพึงพอใจต่อบัณฑิตทั้งด้านความรู้ ความสามารถทางวิชาการตามลักษณะงาน

ด้านความสามารถพื้นฐานที่ส่งผลต่อการทำงาน และด้านคุณธรรม จริยธรรมและจรรยาบรรณในวิชาชีพ ส่วนเรื่อง ที่ได้รับความพึงพอใจมากกว่าเรื่องอื่น คือ ความซื่อสัตย์สุจริต และความสุภาพ อ่อนน้อมถ่อมตน มีสัมมาคารวะ ความรับผิดชอบต่อนหน้าที่ ความสามารถในการคิดวิเคราะห์และแก้ปัญหาได้ สอดรับกับกรอบมาตรฐานคุณวุฒิ ระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2552 ที่กล่าวว่า ผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี จะมีความรู้ที่ครอบคลุม สอดคล้อง และเป็นระบบในสาขา/สาขาวิชาที่ศึกษา เข้าใจในทฤษฎีและหลักการที่เกี่ยวข้อง ความสามารถที่จะตรวจสอบ ปัญหาที่ซับซ้อนและพัฒนาแนวทางในการแก้ปัญหาได้อย่างสร้างสรรค์จากความเข้าใจที่ลึกซึ้งของตนเองและความรู้ จากสาขาวิชาอื่นที่เกี่ยวข้องโดยอาศัยคำแนะนำแต่เพียงเล็กน้อย ความสามารถในการค้นหา การใช้เทคนิคทางคณิตศาสตร์ และสถิติที่เหมาะสมในการวิเคราะห์ และแก้ปัญหาที่ซับซ้อน ตลอดจนการเลือกใช้กลไกที่เหมาะสมในการสื่อสาร ผล การวิเคราะห์ต่อผู้รับข้อมูลข่าวสารกลุ่มต่าง ๆ รวมถึงสิ่งสำคัญคือ ความรู้ความเข้าใจอย่างลึกซึ้งในผลงานวิจัยต่าง ๆ ในสาขา/สาขานั้น ความสามารถในการแปลความหมาย การวิเคราะห์ และประเมินความสำคัญของการวิจัย ในการขยายองค์ความรู้ในสาขา/สาขาวิชา (Office of the Higher Education Commission. 2009, p. 2)

จากจุดนี้เอง ผู้วิจัยสรุปได้ว่า การบูรณาการทุกรายวิชาเข้าด้วยกันจะช่วยให้บัณฑิตมีความรู้ความสามารถ ในการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์และให้ได้ปฏิบัติงานจริง สอดคล้องกับ Kerdruang, Chantasorn, Kerdwichai, & SasitornSaowapa (2014, pp. 48-59) การประเมินระดับความสามารถด้านการคิดสร้างสรรค์ของนักศึกษาไทย ในภาพรวมมีตัวแปรสำคัญที่ส่งผลต่อการจำแนกประเภท พบว่า คุณภาพการจัดการศึกษา การยอมรับความคิดเห็นผู้อื่น ความคิดริเริ่ม ระดับการศึกษาผู้ปกครอง ความชัดเจนของนโยบาย ภาวะผู้นำของผู้บริหาร รายได้ผู้ปกครอง ความคิดยืดหยุ่น เพศ ความคิดละเอียดลออ สมรรถนะของมหาวิทยาลัย การวิเคราะห์ การประเมินผล และความคิดคล่องแคล่ว ดังนั้น การเรียนการสอนต้องมีกิจกรรมให้นักศึกษาได้ทำ ซึ่งจะส่งผลให้นักศึกษาได้พัฒนาทั้ง ทักษะ ด้านความรู้ และทักษะด้านอารมณ์ ซึ่งถือว่าสำคัญมากต่อชีวิตการทำงานและเป็นที่ต้องการของตลาดแรงงาน สอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561-2580 การพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ ว่ามีเป้าหมาย การพัฒนาที่สำคัญเพื่อพัฒนาคนในทุกมิติและในทุกช่วงวัยให้เป็นคนดี เก่ง และมีคุณภาพ โดยคนไทยมีความพร้อม ทั้งกาย ใจ สติปัญญา มีพัฒนาการที่รอบด้าน และมีสุขภาวะที่ดีในทุกช่วงวัย มีจิตสาธารณะ รับผิดชอบต่อสังคม และผู้อื่น มัธยัสถ์ อดออม โอบอ้อมอารี มีวินัย รักษาศีลธรรม และเป็นพลเมืองดีของชาติ มีหลักคิดที่ถูกต้อง มีทักษะ ที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 มีทักษะสื่อสารภาษาอังกฤษและภาษาที่ 3 และอนุรักษ์ภาษาท้องถิ่น มีนิสัยรักการเรียนรู้ และการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องตลอด ชีวิตสู่การเป็นคนไทยที่มีทักษะสูง เป็นนวัตกรรม นวัตกรรม นักคิด ผู้ประกอบการ เกษตรกรยุคใหม่ และอื่น ๆ โดยมีสัมมาชีพตามความถนัดของตนเอง (Office of the National Economic and Social Development Board, 2018, pp. 8-9)

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาวิจัย ผู้วิจัยพบประเด็นที่น่าสนใจในการพัฒนานิสิตเพื่อเตรียมความพร้อมในการออกสหกิจศึกษา

1. นิสิตสาขาการตลาดที่ออกปฏิบัติงานสหกิจศึกษา ด้านศักยภาพของบุคคล ซึ่งมีค่าเฉลี่ยน้อยกว่าด้านอื่น ๆ ทั้งนิสิต รหัส 57 และนิสิต รหัส 58 รวมถึงความพร้อมของในการเข้าสู่ตลาดแรงงานของนิสิตสาขาการตลาดหลัง จบการศึกษา ด้านศักยภาพของบุคคลในภาพรวม มีค่าเฉลี่ยน้อยกว่าด้านอื่น ๆ

2. นิสิตขาดการบูรณาการการแก้ไขปัญหาถึงแม้ว่านิสิตจะทำงานดีและเป็นที่ยอมรับ แต่นิสิตยังขาดการพัฒนา และบูรณาการการแก้ไขปัญหา

เอกสารอ้างอิง

- Aaker, David A., Kumar, V., & Day, G. S. (2007). *Marketing research* (9th ed.). New Jersey : John Wiley & Sons, Hoboken.
- Asavapromthada, T., Jantiva P., & Cheevapruk, S. (2009). Study of the Required Competencies of Cooperative Education Students Desired by Entrepreneurs. *The Journal of Industrial Technology*, 5(2), 97-107. (In Thai)
- Benjarattananon, A. (2017). Satisfaction of the Establishments for the English Major Trainee Students, Faculty of Humanities and Social Sciences, Prince of Songkla University. *Academic Services Journal: Prince of Songkla University*, 28(2), 184-194. (In Thai)
- Choteklang, A. (2008). *Quality of graduate student at Bachelor's degree, Concentration Marketing at apprentice area of Department Desirability Management*. Young researcher development project Office of Academic Resource and Information Technology Center. Ratchaburi : Village of Chom Bueng Rajabhat University. (In Thai)
- Eames, C., & Richard, C. K. (2010). Cooperative Education: Integrating Classroom and Workplace Learning. In Billett S. (eds) Learning Through Practice. *Professional and Practice-based Learning*, 1, 180-196.
- Kerduang, A., Chantasorn, W., Kerdwichai, R., & SasitornSaowapa, N. (2014). FACTORS AFFECTING THE CAPABILITY OF CREATIVE THINKING IN THAI STUDENTS A CASE STUDY: STUDENTS IN HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS IN BANGKOK METROPOLITAN AREA. *Sri Pathum Journal The humanities and social sciences*, 14(1), 48-59. (In Thai)
- Luekitinan, W., Nontasak, P., & Saosaweang, P. (2015). The Impact of Cooperative Education on Period to Get Job and Started Income of New Graduates, Burapha University. *Suranaree J. Soc. Sci.*, 9(2), 105-121. (In Thai)
- Makhasiranon, W. (2010). *Development of learning organization* (7th ed.). Bangkok : Excursion. (In Thai)
- Mitpang, T., & Dononbao, J. (2013). *Feasibility Study of Cooperative Education in Faculty of Fine Arts and Architecture Rajamangala University of Technology Lanna, Payap Region, Chiang Mai*. Research Report. Chiang Mai : Rajamangala University of Technology Lanna, Payap Region, Chiang Mai. (In Thai)
- Office of the Higher Education Commission. (2009). *National Qualifications Framework for Higher Education*. Retrieved January 26, 2019, from <http://qa.siam.edu/images/form2557/tqf.pdf> (In Thai)
- Office of the National Economic and Social Development Board. (2018). *National Strategy 2018-2037*. Retrieved December 3, 2018, from file:///C:/Users/ro_ta/Desktop/NS_SumPlan Oct2018.pdf (In Thai)

- Phongwichai, S. (2009). *Statistical data analysis by computer Focus for research*. Bangkok : The Publisher of Chulalongkorn University. (In Thai)
- Radiant, S. (2002). *Qualifications of graduates Diploma in Advanced Chemistry (High Vocational Certificate) in the category of business administration as required by establishments in Prachinburi*. Bangkok : King Mongkut's Institute of Technology Ladkrabang. (In Thai)
- Rerksompoch, P. (2010) *Satisfaction of employers towards graduates Kasetsart University*. Bangkok : Planning Division, Office of the President Kasetsart University. (In Thai)
- Suwannawe, C. (2002). *Higher education in Thailand*. Bangkok : Chulalongkorn University. (In Thai)
- Watthanasin, S., & Pusamlee, Y. (2011). *The Development of Undergraduate Marketing Students to Serve the Needs of Companies that Participate in the Cooperation Education Program*. Research report. Nonthaburi: Faculty of Business Administration Dhurakij Pundit University (In Thai)

ผู้เขียนบทความ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธนภณ นิธิขาวกุล

อาจารย์ประจำสาขาวิชาการตลาด

E-mail: tanawut@go.buu.ac.th

นางกীরติกร พุฒิวิญญู

นักวิชาการศึกษา (กิจการนิสิต)

E-mail: keeratikorn@go.buu.ac.th

นางสาววันทนา ยั่งยืน

นักวิชาการศึกษา (วิชาการ)

E-mail: wantanay@go.buu.ac.th

คณะกรรมการจัดการและการท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยบูรพา
169 ถนนลงหาดบางแสน ตำบลแสนสุข อำเภอเมือง
จังหวัดชลบุรี 20131